

Verslag Domeinvergadering Economie en Cultuur, Raadzaal d.d. 8 februari 2022

Verslag: Het Notuleercentrum

Domeinvoorzitter:	de heer Van der Gugten
College:	wethouders Niels Peeters en Bert Jongen
Domeingriffier	de heer Derikx
Ambtelijke ondersteuning:	Mevrouw Zwart, mevrouw Munnichs
Aanwezige fracties (14):	CDA, SPM, GL, D66, PvdA, VVD, SP, PVM, SAB, 50PLUS, GG, Lijst Imgriet Habets, Groep Alexander Lurvink, PVV
Niet aanwezige fracties (2)	Liberaal Partij Maastricht, Groep Maassen
Aanwezige domeinleden (20):	Nol Beckers (CDA), Mat Brüll (CDA), Jos Boelen (SPM), Samantha Lejeune (SPM), Hans Passenier (GL), Saskia Hermens (GL), Lex Vos (GL), Guido Mertens (D66), Henri Borgignons (PvdA), Maren Slangen (PvdA), Calvin Klein (VVD), Paul-Jan Heijnen (SP), Alain Garnier (PVM), Jos Martin (SAB), Willy Bronckers (50PLUS), Annemiek Meijer-Coninx (50PLUS), Judith Tiber (GG), Alexander Lurvink (Groep Alexander Lurvink), Imgriet Habets (Lijst Imgriet Habets); Jhon Miesen (PVV)
Afgemelde domeinleden	Dennis Geurts (PVV)
Gast:	Danielle Twardy (lector innovatief ondernemen Zuyd Hogeschool) Guillaume Smitsmans (sales & marketing director Greentom) Sophie Nelissen (oprichter en ontwerper van Sufi Organic Textiles)

1. Opening (Mondeling)

De voorzitter opent de laatste domeinvergadering Economie & Cultuur voor de komende gemeenteraadsverkiezingen. Er staan twee belangrijke punten op de agenda. Oorspronkelijk stonden deze punten in een andere volgorde, maar dat was praktisch wat lastig, omdat een aantal deelnemers aan de ateliersessie over circulaire economie alleen op dit moment aanwezig kon zijn. Mevrouw Twardy van de Hogeschool Zuyd zal vanwege andere verplichtingen deels (digitaal) aanwezig zijn. De voorzitter stelt daarom voor te starten met de ateliersessie.

PvdA (Borgignons) heeft daar begrip voor, maar wijst erop dat men niet op het laatste moment de agenda moet aanpassen. Deze wijziging werd pas om twee minuten over vijf gecommuniceerd en de spreker werd er door zijn fractiegenoot mevrouw Slangen op geattendeerd. Getracht moet worden dit soort zaken te voorkomen.

De voorzitter antwoordt dat de logistiek rond het doorgeven van dit soort berichten met de Griffie besproken zal worden.

Er wordt gestart met agendapunt 6, de ateliersessie. De agenda wordt aldus vastgesteld.

2. Mededelingen incl. status openstaande toezeggingen (Mondeling)

De voorzitter vraagt of er opmerkingen zijn over de besluitenlijst en het verslag van de vorige vergadering. Die zijn er niet. Het verslag en de besluitenlijst worden vastgesteld. Aan de orde is nu de lijst van toezeggingen.

Wethouder Jongen meldt dat de lijst wat zijn toezeggingen betreft niet actueel is. Er wordt aan gewerkt en bij de volgende vergadering is deze geactualiseerd.

De voorzitter constateert dat dat na de verkiezingen zal zijn.

SPM (Boelen) verzoekt niet te wachten met het plaatsen van de geactualiseerde toezeggingenlijst tot de volgende vergadering. In een ander domein is dat vorige week ook zo afgesproken.

De voorzitter verneemt van de Griffie dat de toezeggingen in het RIS worden geactualiseerd.

3. Rondvraag aan college (Mondeling)

De voorzitter constateert dat vooraf geen vragen zijn ingediend. Ook ter vergadering zijn er geen vragen.

4. Jaarplanning

De voorzitter geeft aan dat de jaarplanning een work in progress is en in feite een stuk ter kennisgeving. Hij verzoekt het college om ten behoeve van de agendacommissie voor 17 februari de lijst verder te detailleren, zodat in beeld komt welk onderwerp bij welke domeinvergadering verwacht mag worden.

5. Aanvraag voorbereidingskrediet realisatie drie binnensportaccommodaties bij kindcentra Belfort, Scharn en Groene Loper

De voorzitter stelt aan de orde dat het raadsvoorstel Tweede tranche binnensportaccommodaties, door de nauwe samenhang van de locaties en leerlingenaantallen van het primair en voortgezet onderwijs, aan de raad wordt voorgelegd direct na het raadsbesluit Integraal Huisvestingsplan (IHP) Voortgezet Onderwijs (VO) (voorzien voor mei/juni 2022). Wachten op het raadsbesluit Tweede tranche binnensportaccommodaties leidt tot vertraging, waardoor er niet goed meer aan de wettelijke zorgplicht voor het bewegingsonderwijs van de leerlingen op de kindcentra Belfort, Scharn en Groene Loper kan worden voldaan. Als de raad instemt met het beschikbaar stellen van een (voorbereidings)krediet voor de bouw van drie nieuwe binnensportaccommodaties, kan de gemeente voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor het faciliteren van het bewegingsonderwijs voor de leerlingen van de drie (nieuwe) kindcentra.

CDA (Brüll) vindt het belangrijk voortvarend aan de slag te gaan met betrekking tot de sportbeleving bij de kindcentra en is blij dat dit nu eindelijk van start kan. Het is wel zaak goed te bewaken dat de samenwerking tussen de sportverenigingen en de kindcentra gewaarborgd blijft; te vaak hoort men dat verenigingen tegen hobbels aan lopen, ook wat betreft de uren dat er geen onderwijs is en er dus in de accommodaties gesport zou kunnen worden. Over het wegnemen van deze hobbels en het in goede banen leiden van de samenwerking tussen de sportwereld en de kindcentra dient vooraf goed nagedacht te worden.

SPM (Boelen) merkt op dat het voorliggend voorstel een vervolg is op al eerder genomen besluiten en vastgestelde voorbereidingskredieten. SPM heeft nog twee vragen: gaat het alleen om nieuwbouw, of ook om herbouw/renovatie? Het streven is een optimale effectiviteit van de sport- en gymzalen, dus ook bezetting in de daluren; hoe wordt dat ingericht?

D66 (Wijnands) leest in het raadsvoorstel dat er gesprekken gaande zijn en verkennend onderzoek plaatsvindt naar de huidige en toekomstige gebruikers. Kan de wethouder daar wat meer uitleg over geven en de bevindingen toelichten?

PvdA (Slangen) was, in het licht van haar vragen over De Heeg in de vorige vergadering, enigszins verbaasd dat de betreffende drie accommodaties in dit voorstel toch losgekoppeld worden van het integrale plan. Dit wordt nu naar voren gehaald omdat het anders te lang gaat duren, maar zorgt dat later dan niet voor problemen? Het raadsvoorstel Tweede tranche binnensportaccommodaties is voorzien voor mei/juni 2022, hoe realistisch is dat tijdspad?

Op de locatie van de Groene Loper wordt een campus gebouwd; wordt de sportaccommodatie daar eventueel ook voor benut, of moet daar straks nog iets bij komen? De PvdA wil voorkomen dat over een paar jaar, als de campus echt vorm krijgt, blijkt dat er veel te weinig capaciteit is en de plannen achterhaald zijn. Dat zou zonde zijn van het geld.

Kindcentrum Scharn, onder aan pagina 3 van het raadsvoorstel: hier staat dat voor deze locatie één gymzaal/sportvak volstaat om te voldoen aan de zorgplicht voor het bewegingsonderwijs. Uit de eerdere presentaties bleek dat de sportlocaties voor meer dan alleen het onderwijs bedoeld zijn; is wat er staat dan wat het is, of komt er op die locatie nog meer waardoor ook voldaan wordt aan andere eisen en functies die de raad aan sportaccommodaties heeft gesteld?

Mevrouw Slangen realiseert zich dat zij vragen aan het stellen is, maar er is in dezen geen informatiesessie geweest.

De voorzitter wil ruimte geven aan vragen, omdat het de laatste domeinbijeenkomst is.

PvdA (Slangen) vervolgt met een vraag over de laatste zin op pagina 4 van het voorstel, waar staat: de afweging voor mogelijk medegebruik door het voortgezet onderwijs wordt in de planontwikkeling meegenomen. Dat klinkt als een sterke voorwaarde, hoe moet zij dat lezen in het kader van de plannen die men daarvoor nog wil ontwikkelen?

GroenLinks (Passenier) vindt het een goed voorstel. Het is belangrijk dat de drie centra voorzien worden van sportvoorzieningen. In het stuk komt vooral tijdsdruk naar voren, maar voor een van de drie is er wel een duidelijk doel en tijdspad. Er is tijd tot 2023; hoe realistisch is het dat deze drie accommodaties gerealiseerd worden?

VVD (Klein) geeft aan dat de gemeente inderdaad zorgplicht heeft voor bewegingsonderwijs, daarom is goed hiermee verder te gaan. De bouwkosten stijgen fors; zijn er voldoende middelen om aan die zorgplicht te

voldoen, dus om de drie accommodaties te kunnen betalen? Er zijn meer binnensportaccommodaties verouderd, wordt er voor de afschrijving jaarlijks geld gereserveerd zodat deze te zijner tijd ook vernieuwd kunnen worden?

50Plus (Meijer-Coninx) heeft nog twee vragen. De gymzalen voldoen niet meer aan de eisen. Welke eisen worden niet gehaald en hoelang is dat al zo? Welke kosten zitten in het voorbereidingskrediet? Zijn deze ook hoger geworden dan oorspronkelijk geraamd? Is het huidige budget van het integraal huisvestingsplan (IHP) toereikend om alle plannen te realiseren?

Wethouder Jongen merkt op dat het appèl van CDA en SPM om vooral te kijken naar multifunctioneel gebruik van gym- en sportzalen hem uit het hart gegrepen is. Daar wordt ook aan gewerkt; het is de bedoeling dat buiten schooltijd de zalen door anderen gebruikt kunnen worden. De wethouder ontvangt eventuele signalen over hobbels daaromtrent graag, zodat die opgepakt kunnen worden.

Nieuwbouw of renovatie: in principe gaat het om nieuwbouw, omdat de gymzalen verouderd zijn. Het kleine voorbehoud zit hem in het geld; als er goedkoper gerenoveerd kan worden en de sportvoorziening daarmee aan de eigentijdse eisen kan voldoen, wordt daarnaar gekeken. Gelet op de leeftijd van de zalen gaat de wethouder ervan uit dat het nieuwbouw wordt.

Overleg met toekomstige gebruikers heeft al plaatsgevonden, zowel met de gebruikers in het kader van onderwijs als sportverenigingen in de buurt van de gymzalen. Die zijn erbij betrokken om de wensen en behoeften te inventariseren.

De drie centra worden wel en niet losgekoppeld van de Tweede tranche binnensport. Dit voorstel loopt er eigenlijk op vooruit, want wachten tot mei/juni geeft vertraging in de voorbereidingen en men wil er alles aan doen om het bouwen van de gymzalen gelijk op te laten gaan met de renovatie van de scholen. Dat is de reden dat nu gevraagd wordt de voorbereidingskredieten beschikbaar te stellen.

De Groene Loper maakt geen deel uit van de daar te bouwen campus. Het idee van de campus voorziet zelfs in een sporthal. Uiteraard wordt wel gekeken naar mogelijke interactie en het verdelen van sporturen, zodat de sporthal zo optimaal mogelijk gebruikt kan worden.

SPM (Boelen) wijst erop dat De Heeg medio 2024 platgaat. Betekent dit dat de gebruikers van De Heeg gaan aansluiten bij de nieuw te bouwen sportvoorzieningen? Wordt daarover nagedacht?

Wethouder Jongen vraagt de ambtenaar deze vragen te beantwoorden; zij weet alles van de stand van zaken.

Mevrouw **Munnichs** geeft aan dat met betrekking tot het herplaatsen van gebruikers van De Heeg vanaf medio 2024 gekeken wordt naar de capaciteit die dan beschikbaar is in sportzaal Belfort. Daar komen twee sportvakken naast elkaar, waardoor de zaal uitermate geschikt is voor volleybal. Met de volleybalvereniging en andere gebruikers wordt bekeken of dat voor hen een oplossing is. Als gebruikers bijvoorbeeld aangeven liever te gaan sporten in de nieuwe accommodatie van de Groene Loper, is dat ook bespreekbaar.

Wethouder Jongen vervolgt dat de planning ambitieus is, maar zeker realistisch op schema ligt. Hij gaat er dan ook van uit dat de Nota tweede tranche binnensportaccommodaties in mei/juni aan de raad wordt voorgelegd. Oorspronkelijk zou die gekoppeld worden aan het IHP VO, maar de LVO-discussie duurt helaas langer dan gehoopt en de wethouder wil de voortgang van de binnensportvoorzieningen daar niet op laten wachten. Het meest heikele punt zijn de kosten. Zoals in de presentatie in de vorige vergadering is aangegeven, zijn vrijwel alle sportzalen en gymzalen verouderd en toe aan renovatie of vervanging. Het gaat om 39 gymzalen en het kost € 1,5 miljoen per zaal, een simpele rekensom maakt helder dat de huidige voorzieningen van € 15 miljoen onvoldoende zijn. De binnensportvoorzieningen die nu ter besluitvorming worden voorgelegd kunnen met dat budget gefinancierd worden en moeten er ook komen om aan de wet te voldoen. In de Nota tweede tranche binnensportaccommodaties wordt aan de raad voorgelegd wat de kosten zijn als overal vernieuwd wordt. Uiteraard wordt bekeken hoe zaken slim gecombineerd kunnen worden, maar het appèl van de raad om ook te kijken naar de behoeften van verenigingen is niet aan dovemansoren gericht. Daarop wil de wethouder echter niet vooruitlopen, hij kan alleen zeggen dat de € 15 miljoen, plus € 5 miljoen die al gereserveerd was voor vervanging van de sporthal De Heeg, onvoldoende zijn om het hele arsenaal te vernieuwen. Het is aan de nieuwe raad om een besluit te nemen over de financiering daarvan.

SPM (Boelen) constateert dat de kosten van de gym- en sportzalen anderhalf keer zo veel worden. Wordt die stijging voor een deel doorberekend aan de gebruikers, gaat de huurprijs omhoog? De raad heeft net besloten om dat niet te doen, maar kan dat toch een gevolg zijn?

Wethouder Jongen antwoordt dat dat vooruitloopt op de besluitvorming. Op dit moment betaalt de gemeente 75% van de kosten en de verenigingen een kwart. Er is vandaag een programma gelanceerd om de sportverenigingen te stimuleren. De wethouder kan zich niet voorstellen dat er dan forse huurverhogingen

doorgevoerd zullen worden. Het is wellicht onvermijdelijk dat er wat verhogingen komen, maar besluiten daarover worden dus genomen bij de Nota tweede tranche binnensportaccommodaties.

PvdA (Slangen) vraagt of zij het zo goed samenvat: er is een potje van € 15 miljoen, de vernieuwing van deze drie accommodaties past daarin en er blijft een X-bedrag over. Dat is sowieso niet genoeg voor de aanpak van alle 39 gymzalen, maar ook niet voor De Heeg.

Wethouder Jongen antwoordt dat De Heeg er los van staat, daarvoor was al € 5 miljoen gereserveerd.

PvdA (Slangen) overweegt dat een deel van dat bedrag, als dat meer dan nodig is, bij het potje van € 15 miljoen gevoegd zou kunnen worden.

Wethouder Jongen antwoordt dat dat aan de besluitvorming door de nieuwe raad ligt. De vragen met betrekking tot afschrijving zijn hiermee ook beantwoord. De technische vragen over de achterhaalde eisen kan mevrouw Munnichs beantwoorden.

Mevrouw **Munnichs** bespreekt dat alle accommodaties aan de veiligheidseisen moeten voldoen en aan de kwaliteitseisen zoals vastgesteld door de raad in 2015. Die betreffen vooral de ruimte voor kinderen; gymzalen van vijftig jaar oud zijn een stuk kleiner dan in de huidige adviezen. De eisen van moderne gebruikers vragen om andere inrichtingen van accommodaties. De laatst gebouwde gymzaal is de Geluksvogel; die is groter, langer en breder dan de traditionele gymzaal uit pakweg 1960/1970.

Wethouder Jongen vult aan dat de sportvoorzieningen qua financiering geen deel uitmaken van een integraal huisvestingsplan (IHP). Daar moeten dus aparte financieringsbronnen voor aangeboord worden.

CDA (Brüll) vraagt of de eerder gepresenteerde behoeften voor de sportzalen en -hallen ook voor de gymzalen golden. Er is een verschil in grootte en uitvoerbaarheid. Kunnen de nieuwe doelen dan ook door renovatie gehaald worden?

Mevrouw **Munnichs** antwoordt dat de in die presentatie getoonde afbeeldingen specifiek zijn voor de toekomstige gymzalen. Dat soort elementen wil de gemeente ook toevoegen in de sportzalen, maar hoe dat er straks uit gaat zien zal tegen die tijd in het programma van eisen, samen met gebruikers, bepaald worden. Gebruik voor wedstrijd sport is daarbij een belangrijke eis. Voor bewegingsonderwijs wordt bekeken of hopelijk afgeweken kan worden van de traditionele maten, omdat dat ten goede komt aan de kwaliteit ervan. Een traditionele gymzaal heeft bijvoorbeeld een basketbalveld met de basket aan de kopse kant; een moderne gymzaal kan bijvoorbeeld vierkant zijn en heeft vier baskets, waardoor de intensiteit van het basketbal omhooggaat. Dat komt ook ten goede aan de verenigingen.

Wethouder Jongen grapt dat hij aan het eind van zijn Latijn is.

De voorzitter concludeert dat hij daarmee bedoelt dat de vragen beantwoord zijn.

PvdA (Slangen) verzoekt onderdelen van te slopen oude accommodaties waar mogelijk te hergebruiken. Een voorbeeld is de vloer van het podium van de Muziekgieterij, die uit een oude sporthal komt. Kan de wethouder toezeggen dat hij zich daar samen met wethouder Peeters voor wil inzetten, ook in het kader van de circulaire economie?

De voorzitter memoreert in dit kader dat delen van de oude Wilhelminabrug op diverse plekken in de stad terug te vinden zijn.

Wethouder Jongen zegt toe zich in te zetten om de materialen van de gymzalen die zullen worden afgebroken waar mogelijk te hergebruiken. **(toezegging)**

De voorzitter vraagt of het voorstel rijp is voor besluitvorming en of het een hamerstuk kan zijn. De aanwezige fracties beamen dat. De voorzitter concludeert dat het raadsvoorstel rijp is voor besluitvorming en als hamerstuk geagendeerd kan worden.

Wethouder Jongen heeft toegezegd dat gekeken zal worden naar het hergebruik van materialen.

Wethouder Jongen merkt op dat dit voor zijn opvolger zal gelden. Ambtenaar mevrouw Munnichs is de constante factor en zit naast hem, dus hij kan met de toezegging leven.

De voorzitter vraagt of er een datum aan gekoppeld kan worden, of dat het gaat om een algemeen continuüm.

Wethouder Jongen antwoordt dat dat ligt aan de ingebruikname van de sportzalen, het zal daar dus mee gelijk oplopen. In de rapportage zal dit punt gedetailleerd en verbijzonderd worden.

De voorzitter vult nog aan dat het wethouderschap een continuüm is; de 'poppetjes' op de stoelen zijn per definitie tijdelijk.

SPM (Boelen) dankt de voorzitter, omdat het de laatste domeinvergadering van deze raadsperiode is, voor zijn voorzitterschap.

De voorzitter vindt dat erg aardig. Hij heeft zijn best gedaan om deze vergaderingen leuk te doen zijn. Inderdaad is dit – onder voorbehoud van een rare crisis, die niet erg waarschijnlijk is – de laatste domeinvergadering voor de verkiezingen. Er is nu een halfjaar gewerkt met deze domeinvergaderingen, er volgt nog een evaluatie. De voorzitter dankt eenieder voor de aanwezigheid.

Agendapunt 6 wordt behandeld voor agendapunt 2.

6. Ateliersessie circulaire economie

De voorzitter geeft het woord aan wethouder Peeters, die het agendapunt graag wil inleiden.

Wethouder Peeters bespreekt dat circulaire economie een onderdeel is van het coalitieakkoord 2018-2022. Naar aanleiding van onder andere de wensen van deze commissie en het domein wordt gekeken naar hoe de circulaire economie aangezwengeld kan worden en hoe ervoor gezorgd kan worden dat het een bewustere plaats krijgt in het totaalplaatje van de economie van Maastricht. Er zijn vanavond vier presentaties om het domein mee te nemen in wat er allemaal op dit vlak speelt in de stad. De eerste presentatie is van mevrouw Twardy. Zij neemt het domein mee in wat circulaire economie is en waar de kansen liggen voor de stad. Daarna licht mevrouw Zwart toe wat gemeente Maastricht op dit vlak doet; er is een klein budget voor, maar er worden al wel heel grote stappen gemaakt. Verder zijn twee mooie bedrijven bereid gevonden om het domein mee te nemen naar de praktijk: Greentom en Sufi Organic Textiles.

De voorzitter meldt dat deze bijeenkomst met name plaatsvindt op verzoek van mevrouw Hermens van GroenLinks en de heer Gardien van D66. Hij verzoekt de commissieleden eventuele vragen na de presentaties te stellen.

Presentatie D. Twardy (online)

Mevrouw **Twardy** (senior onderzoeker Circulaire economie en lector Innovatief ondernemen Hogeschool Zuyd) stuurt de overige sheets en de zaken waar zij naar verwijst nog toe.

Er zijn zeventien sustainable development goals (SDG's) benoemd door de Verenigde Naties. Het is zaak duidelijke keuzes te maken met betrekking tot welke goals men hoe en met wie wil bereiken, wat het beleid is, wat de 'story' is en dit ook concreet te maken en uit te dragen. Kijken vanuit kansen, voorkomen van versnippering. Het meervoudige-waardecreatiemodel en een goede afstemming tussen domein zijn heel belangrijk; alles heeft met elkaar te maken.

Desgevraagd geeft mevrouw Twardy aan dat zij tot 19.30 uur aanwezig kan zijn. Ook daarna kunnen haar echter altijd schriftelijk vragen gesteld worden.

PvdA (**Borgignons**) dankt mevrouw Twardy voor haar enthousiaste presentatie en bespreekt dat er tegenwoordig al vaak wordt geroepen over circulaire economie, maar dat er ook al het begrip duurzame economie is. Daarin worden maatschappelijke en milieutechnische aspecten samengebracht en worden de vragen beantwoord naar het nu-moment. De toekomstige generatie wordt niet belet eigen keuzes te maken. De heer Borgignons geeft geen oordeel over wat goed of slecht is, maar heeft wat moeite met wat mevrouw Twardy zegt inzake de arbeidsmarkt: laagopgeleiden gaan zaken uit elkaar schroeven, anderen gaan erover nadenken en hoger opgeleiden gaan iets nieuws maken. Hij stelt zich daarbij de volgende vragen: hoe gaan we dat betalen en hoe kunnen wij daar eerlijke banen en vergoedingen voor creëren? Hij werkt zelf in de makelaardij, waar circulaire economie ook hoog in het vaandel staat maar waar inmiddels kritische kanttekeningen gezet worden bij al die mooie initiatieven. Zo mooi zijn die namelijk nog niet, want erg duur en milieutechnisch zijn er ook nog wel wat punten. Uiteraard zijn overal verbeterpunten, maar de heer Borgignons is nog wat zoekende en vraagt zich af hoeveel definities van soort economieën er de komende jaren zullen komen. Iedereen iets wil immers iets doen. Het is overigens duidelijk dat er iets met de wereld moet gebeuren.

Mevrouw **Twardy** begrijpt zijn standpunt, want had en heeft dit zelf ook wel. Dat geeft precies het belang aan van de meervoudige-waardecreatie. Het begint altijd bij het financiële aspect, maar het is zaak juist aan het begin ook te kijken naar de andere aspecten en die mee te nemen. Inderdaad kost het in het begin vaak geld, maar het levert uiteindelijk ook wat op. Dat staat nu nog in de kinderschoenen. Er is data nodig om meer mensen te kunnen overtuigen en mee te nemen in het verhaal. Er zullen niet veel andere economieën komen, want de basis is er. Het gaat er veel meer om hoe kansen reëel en haalbaar gemaakt kunnen worden. Dus: het financiële stuk meenemen, maar vanuit kansen ook kijken naar de andere aspecten.

SP (**Heijnen**) noemt het business model Canvas met betrekking tot circulaire economie; meerdere partners spelen daarbij een rol, maar hoe wordt dan het verdienmodel opgezet?

Mevrouw **Twardy** licht toe dat dit de eerste stap is van de genoemde CIRCO Hub: inzichtelijk maken welke partijen er allemaal in de waardeketen zitten. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, want er zijn er vaak veel betrokken. Het belangrijkste is dat die partijen elkaar kennen, weten te vinden en met elkaar in gesprek gaan. Wat levert het op als je circulair bent, maar de partijen voor of na je in de keten niet? Om daarbij te helpen biedt de CIRCO Hub tools en trainingen aan.

Groep Gunther (Tiber) vraagt of het klopt dat eigenlijk voor elke specifieke discipline een apart circulaire-economiestaatje gemaakt moet worden. Wat mevrouw Twardy heeft gezegd is erg algemeen, zij neemt dat mee als basis. Met het oog op zagezegd het welbevinden van de vele verschillende partners in de circulaire economie, zou je dus bijna voor elke discipline specifiek iets anders moeten stellen, met deze basis als uitgangspunt.

Mevrouw **Twardy** benadrukt het belang van kijken naar kansen met mensen van verschillende disciplines. Een waardeketen kan heel specifiek zijn. Daar hoeft dan niet een nieuwe circulaire economie voor te komen. Het gaat erom dat in die discipline circulaire kansen vastgesteld kunnen worden en een ambitie geformuleerd. De ervaring en onderzoeken leren dat er vervolgens waarschijnlijk andere disciplines nodig zijn om die ambitie waar te kunnen maken.

GroenLinks (Hermens) bedankt mevrouw Twardy voor haar presentatie. De commissie zal de uitgebreide informatie nog wel even moeten laten bezinken. Het probleem is dat de werkelijke kosten nu op de maatschappij verrekend worden. Door tussen de ketens heen te kijken kan een meerwaarde gevonden worden in de voorliggende kansen, waarmee er echt voor gezorgd kan worden dat mensen geen slechtere lucht en water krijgen.

Mevrouw **Twardy** beaamt dat. Daarnaast gaat het erom waar de gemeente voor wil staan, wat de ambitie in dezen is van Maastricht.

GroenLinks (Hermens) stelt dat dit in de komende jaren dus goed gedefinieerd moet worden.

De voorzitter dankt mevrouw Twardy voor haar inbreng en geeft het woord aan mevrouw Zwart.

Presentatie Janne Zwart

Mevrouw **Zwart** (coördinator beleidsprogramma circulaire economie Gemeente Maastricht) licht het beleid van de gemeente Maastricht met betrekking tot circulaire economie en de stand van zaken toe.

De voorzitter bedankt mevrouw Zwart voor de presentatie. Vragen aan haar kunnen na de presentaties worden gesteld. Het woord is nu aan Guillaume Smitsmans, van Greentom.

Presentatie G. Smitsmans

De heer Smitsmans (sales & marketing director Greentom) ging zevenenhalf jaar geleden werken bij Greentom (slogan 'Let's create a green tomorrow'), toen nog een kleine start-up. Duurzaamheid en sustainability waren toen nog wat vage begrippen. Van kunststoffen en plastics wordt minder dan 9% uiteindelijk gerecycled; Greentom wil een betere wereld achterlaten door mensen duurzame alternatieven te geven voor alledaagse producten en maakt die van plastic afval. Het eerste product was een kindervagen.

Greentom kijkt continu naar manieren om duurzame producten aantrekkelijk te laten zijn voor mensen (bijvoorbeeld incentives, btw lager) en partners om mee samen te werken, en spart veel met samenwerkingspartners. De gemeente gaat bijvoorbeeld over afval scheiden en ophalen; wat voor de een afval is, is voor een ander – zoals Greentom – een grondstof.

De voorzitter dankt de heer Smitsmans voor zijn inbreng.

De laatste presentatie wordt gegeven door Sophie Nelissen.

Presentatie S. Nelissen

Mevrouw Nelissen (oprichter en ontwerper van Sufi Organic Textiles) meldt dat de kledingindustrie nog voornamelijk lineair, vervuילend en niet duurzaam is. De verkoop van kleding is sinds het jaar 2000 wereldwijd verdubbeld, terwijl de gebruiksduur met ruim een derde is gedaald. Sufi doet het anders en gebruikt bijvoorbeeld wol van schapen uit Limburg. Om zo veel mogelijk circulair te werken, is samenwerking met andere partijen onontbeerlijk, zoals met Chemelot dat biobased mengvezels ontwikkelt. De rol van de gemeente met betrekking tot circulaire economie is het verbinden van partijen, stimuleren van projecten en het innovatieve klimaat, en steunend zijn (bijvoorbeeld met betrekking tot regelgeving).

PvdA (Borgignons) zegt met betrekking tot de presentatie van mevrouw Zwart dat het leuk is dat er € 100.000 wordt geïnvesteerd en dat Den Haag roept dat gemeenten iets moeten gaan doen, maar waar gaat de gemeente Maastricht naartoe? Wat wil en kan zij ermee, wat wil zij bereiken hebben in 2022 en ligt het op schema? Het verhaal van de heer Smitsmans was een mooi verkooppraatje. Heeft Greentom echt geen afval meer? Als de kinderwagen van Greentom daar uiteindelijk weer terugkomt, blijft er dan niets van over? Worden er geen stoffen gebruikt die schadelijk zijn voor het milieu, is het honderd procent milieuvriendelijk? De heer Smitsmans knikt; de heer Borgignons gaat ervan uit dat het antwoord dus ja is.

Hij is het met mevrouw Nelissen eens dat er in de kledingbranche veel overproductie is. Men kan beginnen met minder produceren en bij voorkeur niet te produceren in lagelonenlanden, waarmee dan ook meteen kinderarbeid wordt aangepakt.

De voorzitter begrijpt dat de vraag waar Maastricht nu heen gaat politiek gevonden wordt en geeft daarom eerst het woord aan de wethouder.

Wethouder Peeters vindt de vraag naar de ambitie van de stad om de circulaire economie verder te brengen inderdaad wel een politieke. Het huidige beleid is er nu een jaar, men is nog vooral aan het ophalen waar daadwerkelijk stappen te maken zijn, maar met het beperkte budget is toch al heel wat in gang gezet. Op de industrieterreinen ziet men ook de knop om gaan, daar kunnen goede slagen gemaakt worden. In de komende twee jaar is het zaak goed te bekijken waar de grootste kansen liggen en waarop kan worden ingezet. Gezamenlijk zal neergezet moeten worden wat de ambities van de stad op dat vlak zijn, welke bedragen daarbij horen en welke rol de gemeentelijke overheid daarin vervult. Aan de hand van wat in werking is gezet, kunnen daar de komende tijd gezamenlijk stappen in gemaakt worden.

Mevrouw **Zwart** heeft daar niets aan toe te voegen. Inderdaad is het zaak samen met bedrijven en inwoners uit de regio kansen te zien en te bepalen waar men echt impact kan hebben.

De voorzitter zag de heer Smitsmans knikken en vraagt of hij nog iets wil toevoegen.

De heer **Smitsmans** geeft aan dat duurzaamheid hand in hand gaat met transparantie; wat je roept, moet je natuurlijk ook waar kunnen maken. Materialen die Greentom gebruikt moeten ook recyclebaar zijn, leveranciers van het bedrijf zijn gecertificeerd. Het blijft echter belangrijk om alles zelf te willen weten, temeer daar de wandelwagens kinderproducten zijn, die volledig gecertificeerd moeten zijn. Alle gebruikte stoffen en stukken worden door een laboratorium onderzocht. Van de kinderwagens kan 85% gerecycled en 15% hergebruikt worden. Omdat Greentom een vrij jong bedrijf is en zich in de circulariteit begeeft, zijn er nog maar weinig producten teruggekomen. De wagens die terugkomen, worden dus gerecycled en de onderdelen waarbij dat niet kan worden hergebruikt bij de productie van nieuwe wagens. Dat kunnen lagertjes of veertjes zijn, maar ook stoffen; zodra die verlijmd of bedrukt worden, kunnen ze alleen middels een chemische methode gerecycled worden en dat is nu nog erg lastig. Dat kan Greentom op dit moment nog niet en claimt het dus ook niet te doen.

Mevrouw **Nelissen** vindt de vraag wat er gedaan moet worden met de grote berg kledingafval die er nu al is, een heel goede. Er wordt op dit moment veel kleding geproduceerd die niet geschikt is voor recycling. Het door elkaar gebruiken van verschillende vezels, zoals polyester en katoen of wol en nylon, bemoeilijkt recycling. Het is een uitdaging om de afvalberg van kleding te gaan zien en gebruiken als grondstof, evenals de vraag hoe ervoor gezorgd kan worden dat nieuw te maken kleding wel gemakkelijk gerecycled kan worden.

GroenLinks (Hermens) dankt de wethouder en de ambtenaren voor wat zij met een klein budget toch al bereikt hebben. Zij hoopt wel dat de budgetten in de komende jaren hoger worden, want er is nog meer nodig en 2030 komt snel dichterbij; dan moet er 50% ten opzichte van 2017 zijn bereikt.

Mevrouw Hermens heeft geen jonge kinderen meer, maar anders had zij de kinderwagen van Greentom graag gewild. Kunnen mensen onderdelen bestellen, als er iets aan stukgaat? Een belangrijke vraag is toch ook of het bedrijf winst maakt. Men wil circulariteit, maar levert dat ook iets op? Worden de ontwikkelingen die het bedrijf doormaakt uitgewisseld met andere bedrijven, zodat die er ook profijt van kunnen hebben?

Aan mevrouw Nelissen de vraag welke obstakels zij zelf is tegengekomen, bij het circulair gaan werken.

Mevrouw Hermens koopt zelf al zeven jaar geen nieuwe kleding meer. Er is echt gedragsverandering nodig, men moet af van *fast fashion* en elk seizoen nieuwe kleren en daarin kunnen mensen heel goed zelf stappen zetten. Er is overigens erg weinig duurzame kleding in winkels te vinden en daarom is mevrouw Hermens heel blij met een ondernemer als mevrouw Nelissen.

Groep Alexander Lurvink (Lurvink) vraagt wat maakt dat Maastricht gunstig is voor Sufi Organic Textiles en Greentom en hoe de gemeente de uitstroom van bedrijven naar de Randstad kan tegengaan. Hij informeert hoe de pandemie de twee bedrijven heeft geraakt en wat de impact is van de situatie in de retail (mensen bestellen meer online en gaan minder naar winkels toe); hoe kan de gemeente wat dat betreft een hand reiken?

De heer **Smitsmans** meldt dat Greentom tot nu toe alleen geïnvesteerd heeft en nog geen winst heeft behaald. De gekozen weg kost veel tijd en geld. Er is bijvoorbeeld een aantal hightech mallen ontwikkeld om met een bepaald materiaal te kunnen werken. Daartoe is samengewerkt met onder andere VDL bekeken wat men kan leren van de automotive industrie en hoe dat toegepast kan worden op de eigen producten. Voorheen moesten grondstoffen van over de hele wereld komen. Er worden stappen gemaakt om die van zo dichtbij mogelijk te halen. Het matrasje van de kinderwagen wordt gemaakt van Texels wol, maar zojuist sprak mevrouw Nelissen over Limburgse wol en dat is in dit kader natuurlijk ook voor Greentom interessant. Geprobeerd wordt zo lokaal mogelijk te werken en samen te werken en daarbij niet te kijken naar morgen, maar naar de toekomst. Het mooie van circulariteit is dat het een stukje van het verleden (materialen en grondstoffen die al gemaakt waren), heden (nieuwe kaders en vragen) en toekomst (wat gebeurt er straks weer met de grondstoffen?) in zich heeft. Het is een gezamenlijk traject en hoe meer mensen zich daarbij aansluiten, hoe sneller het rendabel kan worden voor iedereen.

Opsturen van een te vervangen onderdeel is gemakkelijk; de kinderwagen van Greentom bestaat uit slechts 34 onderdelen. De volledige assemblage kan plaatsvinden binnen vijf minuten en gebeurt lokaal. Men is dus niet afhankelijk van lagelonenlanden; dat heeft invloed op de prijs. Het product van de marktleider in kinderwagens kost € 1.200, die van Greentom € 400.

GroenLinks (Hermens) herhaalt desgevraagd haar vraag over het delen van informatie met andere bedrijven, om die te helpen circulair te worden.

De heer **Smitsmans** antwoordt dat Greentom dat onder andere doet door het bijwonen van bijeenkomsten als deze en het voeren van gesprekken met lokale ondernemers. Een ondersteunende rol daarin van de gemeente wordt op prijs gesteld.

De voorzitter constateert dat die ondersteunende rol steeds komt bovendien; daar zal men iets mee moeten doen.

Mevrouw **Nelissen** noemt als belangrijk obstakel de uitdaging om zaken lokaal te produceren. Dat heeft een link met de vraag van de heer Lurvink: wat maakt Maastricht een aantrekkelijke plek om te werken? Dat is kruisbestuiving met andere bedrijven, want de textielbranche is van grondvezel tot eindproduct een lange keten van verwerkers. Een lokaal ecosysteem van mensen en bedrijven die al die verschillende stapjes kunnen nemen, is wat het interessant maakt.

Het is een goede zaak dat mensen ook zelf initiatief nemen, zoals mevrouw Hermens die heel bewust bezig is wat het kopen van kleding betreft. Er is weinig aanbod van duurzame kleding en het is lastig om te bepalen of iets echt duurzamer is.

Groep Gunther (Tiber) complimenteert de sprekers voor de presentatie. Het lijkt er hier en daar wel op dat bestaande ontwikkelingen in een nieuw jasje met nieuwe namen zijn gestoken, aangepast uiteraard aan de wetenschap van nu: op circulaire economie wordt onder andere de SMART-methode toegepast in combinatie met benchmarking, ambities en de piramide van Maslow.

Hoe verhouden zich de kosten en baten? Hoelang duurt het eer men succesvol is? Deze vragen zijn inmiddels beantwoord. Wat is het jarenplan van de kledingrecycling? Is de nu in zwang zijnde traveler stof gerecycled? Mevrouw Tiber is benieuwd wat de kinderwagen van Greentom kost.

De voorzitter meent dat ook deze laatste vraag al werd beantwoord. Hij merkt op dat het normaal is dat het een aantal jaren duurt voor een bedrijf rendeert.

De heer **Smitsmans** bespreekt dat dit aansluit bij de vragen van de heer Lurvink over de effecten van de pandemie en de retailsituatie. Zonder de pandemie zou Greentom twee jaar geleden winstgevend zijn geweest. De kinderwagenmarkt is traditioneel, mensen kopen dat artikel niet snel online en de winkels zijn lang dicht geweest. Greentom heeft gebouwd aan het merk, want zoals mevrouw Twardy ook aangaf is *storytelling* belangrijk, mensen meenemen in het idee. Daar heeft Greentom retailers bij nodig, want die kunnen dat overbrengen op de consument. Om dat in beeld te brengen wordt ook gebruikgemaakt van theorieën die er al waren; daarop doelde mevrouw Tiber wellicht. Hoe dan ook waren de afgelopen twee jaar zwaar en dat zal voor veel ondernemers gelden. Het is nu zaak weer vooruit te kijken. De pandemie laat ook het belang van circulariteit en duurzaamheid zien: iets kleins kan wereldwijd een grote impact hebben.

Mevrouw **Nelissen** geeft met betrekking tot haar jaarplan aan dat tot eind 2022 onderzoek wordt gedaan naar de haalbaarheid van de projecten wol en duurzame mengvezels. Als het haalbaar is, wordt er in 2023 verder opgeschaald en meer geproduceerd met de lokale wol. Zij verwacht de komende twee jaar vooral aan het investeren te zijn; alle verdiensten gaan naar het ontwikkelen van nieuwe producten en het vergroten van de productieschaal. Zij vraagt naar de stof, die mevrouw Tiber noemde.

Groep Gunther (Tiber) noemde traveler stof, die gemaakt is van plastic flessen en dergelijke.

Mevrouw **Nelissen** kent die stof niet, maar zal dit voor mevrouw Tiber nagaan. Op de vraag of circulaire kleding voor iedereen betaalbaar is, antwoordt zij dat het voor iedereen betaalbaar is om een duurzame keuze te maken. Er zou een palet aan keuzemogelijkheden moeten zijn. Er is niet één specifiek product dat dé duurzame oplossing is op het gebied van kleding, dus moet er binnen de circulaire economie naar veel verschillende oplossingen gekeken worden zoals langer dragen van kleding die men al heeft en initiatieven die de gebruiksduur van een kledingstuk verlengen. Een uitdaging is wel dat momenteel de duurzame manier van kleding produceren nog duurder is. Dat klopt eigenlijk niet, omdat sommige externe kosten in een normaal kledingstuk niet verrekend worden in het product (zoals de genoemde kinderarbeid). Hopelijk komt er wetgeving daaromtrent.

SP (**Heijnen**) dankt de sprekers voor de interessante presentatie. Hij vraagt inzake de samenwerking met bedrijven op Chemelot of Greentom ook werkt met het materiaal Dyneema van DSM. Hij begrijpt dat Greentom eigenlijk tussen start-up en scale-up in zit. Bij de circulaire economie worden aldus mevrouw Twardy mensen ingeschakeld met mbo, hbo en wo. Wat is de invloed van de pandemie straks op de werkgelegenheid voor jongeren, hoe kan men die behouden voor de regio?

Aan mevrouw Nelissen vraagt de heer Heijnen of Sufi Organic Textiles ook mannenkleding maakt.

Mevrouw **Nelissen** antwoordt dat dat nog niet zo is, maar dat het wel op de agenda staat.

De heer **Smitsmans** legt uit dat Greentom geen Dyneema-stoffen gebruikt, maar daar graag eens met DSM over zou spreken. In het verleden is wel gebruikgemaakt van bioplastics van DSM, maar voor een cruciaal onderdeel van de kinderwagen was dat niet sterk genoeg en huishoudelijk plastic afval wel. Het proces is een constante zoektocht naar het perfecte plaatje, waarbij men veel problemen tegenkomt waar ook steeds weer kosten mee gemoeid zijn. Op deze leerweg probeert het bedrijf steeds weer wat beter te worden.

Wat werkgelegenheid voor de regio betreft: de heer Heijnen denkt wellicht dat Greentom een groot bedrijf is, maar er werken momenteel tien mensen. Men is wel altijd op zoek naar jonge talenten en zou op allerlei onderdelen graag mensen toevoegen, maar daarvoor moet het bedrijf eerst winstgevend zijn.

De kinderwagen die de heer Smitsmans heeft meegenomen kost € 329.

De voorzitter vult aan dat mevrouw Twardy inzake werkgelegenheid wellicht vooral aan wilde geven dat men in een circulaire economie werkgelegenheid voor alle niveaus creëert. Dus niet alleen in de hoek van design en productontwikkeling, maar vooral ook in die van de productie. Een eerlijke manier van produceren zonder uitbuiting, die bij voorkeur plaatsvindt in de eigen regio, is een heel belangrijk aspect. In de textielindustrie is uitbuiting een schrijnend verhaal, waar hoe dan ook een einde aan moet komen.

GroenLinks (Hermens) wil – nu de commissie geïnformeerd en geïnspireerd is – van de wethouder weten wanneer op dit onderwerp wordt doorgegaan. Zij wil het tempo erin houden.

Wethouder Peeters antwoordt dat er een aantal processen loopt; als daarover nieuws te melden is, wordt dat met de raad gedeeld. Deze domeinvergaderingen lenen zich voor laagdrempelig informeren en als het om budgetten gaat, komt de wethouder sowieso bij de raad. Het is wel een bijzonder jaar, waarin sprake zal zijn van een nieuw coalitie- of raadsakkoord. Als circulaire economie daarin een prominente rol krijgt, wordt dat uiteraard ook met de raad gedeeld ongeacht wie er dan aan de knoppen zit. Het is dus lastig een concrete datum te noemen met betrekking tot het vervolg in dezen. Het beste is samen even te kijken naar wat het handigst is. De wethouder verzekert dat men initiatieven inzake circulaire economie steeds met de raad zal willen delen.

De voorzitter vindt dit duidelijk. Na de komende verkiezingen zal duidelijk zijn welke raadsleden gerecycled dan wel gedowncycled worden. Hij hoopt dat mevrouw Zwart met ijzeren regelmaat komt vertellen over de stappen die Maastricht op het gebied van circulaire economie vooruit gaan zetten. Want het is overduidelijk dat er stappen nodig zijn. De mensen in de stad vragen erom, de politiek en gemeente moeten duidelijk aangeven wat daarvoor nodig is. Die rollen kan de gemeente heel goed oppakken en die moeten verder ingevuld en ontwikkeld gaan worden.

De voorzitter dankt de gasten voor hun enthousiasmerende en inspirerende inbreng en sluit het agendapunt af.

Er wordt gepauzeerd van 20.33 tot 20.43 uur.

Na de pauze wordt de agenda vervolgd bij punt 2.

7. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21.13 uur.